
LJUDSKA PRAVA I BORBA PROTIV TERORIZMA

Nikola Banićević

Human rights are infeasible part of each person. The additional challenge in the area of human rights and freedoms are the actions of terrorism, modern age safety risks and global threats. With their destructive potential which takes human lives and destroys property they created a field of various dilemmas and still unsolved problems, particularly in terms of safety. There is also the question whether terrorists after committing the act of terrorism should have right to human rights and freedoms. The idea of this paper is to shed light upon this matter from the scientific and expert point of view, as well as to establish the effectiveness of the legal system through the analysis of cases before competent courts.

*Čovjek se rađa slobodan,
a živi u lancima.*

Žan Zak Ruso

Da li teroristima treba priznati ljudska prava, da li ih treba poštovati i tretirati ih kao izvršioce bilo kog krivičnog djela? Direktno pitanje bi glasilo: imaju li teroristi pravo na ljudska prava? Nesumnjivo je da pravni akt najveće snage u državi garantuje ljudske slobode i prava. Iste garancije daju i međunarodna dokumenta, istorijski gledano od Magna Carta

Libertatum, preko Američke deklaracije o nezavisnosti, do Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i Evropske konvencije o ljudskim pravima. Istorijski, postoji konstanta u njihovoj zaštiti i razvoju. Gdje se u toj konstanti nalazi terorizam? Kakav je odnos između ljudskih prava i terorizma?

„Između terorizma i ljudskih prava postoji međuzavisnost. Oni su u međudejstvu. Sa jedne strane, aktivnost terorista utiče na ugrožavanje ljudskih prava, a sa druge, mere koje se preduzimaju protiv terorista često su praćene kršenjem njihovih osnovnih prava garantovanih međunarodnim instrumentima o kršenju osnovnih prava samih žrtava koje su ciljana meta terorista.“¹ Zaključilo bi se da po pitanju ljudskih prava i sloboda postoje dvije suprotstavljene strane, teroristi na jednoj i njihove žrtve na drugoj strani. Ali, da li je baš tako? Mora se problematizovati i pitanje da li su neki od oblika terorizma u funkciji ostvarivanja ljudskih prava, preciznije rečeno da li je to jedan od načina borbe za realizaciju tih prava i na kraju, koliki su dometi državnog terorizma? Puno je pitanja, što samo ukazuje na složenost ove problematike.

Osnovno ljudsko pravo je pravo na život. Oduzimanje života, u kontekstu međunarodnih dokumenata koji štite ovo pravo, moguće je samo u predviđenim slučajevima (suzbijanju nereda ili pobune), uz zabranu nečovječnog postupanja. Prisutne su dvije suprotnosti: teroristički napad i antiteroristička reakcija. U oba slučaja dolazi do ograničavanja prava na život nanošenjem povreda smrtonosnog karaktera. Osnovni problem i najčešća tačka sporenja je prekomjerna upotreba sile od strane organa reda. Ova relacija ugrožava i ostala prava i slobode, kao što je sloboda kretanja. Suprotstavljene strane povezuje pitanje bezbjednosti. Stoga, „nameće se zaključak da ljudska prava treba da budu sužena i smanjena, jer čovečanstvo nema veliki prostor za

---

¹ V. Jončić, *Terorizam i ljudske slobode*, Udruženje za međunarodno krivično pravo Beograd, Tara 2010, str. 188.

izbor između ljudskih prava i bezbednosti.“² Suženje ljudskih prava u zaštiti ličnih podataka i tajnosti prepiske, ukoliko je motivisano osnovanom sumnjom u mogući teroristički napad, lično smatram opravdanim, ali onda i samo onda, pod jasno zakonom utvrđenim uslovima, bez prava i mogućnosti na zloupotrebu.

Bez sumnje, teroristi uživaju prava i slobode i bez obzira na efekte koji nastaju izvršenjem krivičnog djela, svako suprotno postupanje smatralo bi se kršenjem ljudskih prava i sloboda, odnosno diskriminacijom. Terorista, na prvom mjestu, ima pravo na život. Antiteroristička reakcija koja teroristu lišava života treba da bude posljednja opcija, uz sagledavanje svih okolnosti slučaja na terenu. Terorista ne smije biti nezakonito hapšen i pritvaran na nezakonit način ili u produženom trajanju i ima pravo na pravnu sigurnost i pravedno postupanje. Zaključuje se da teroristi imaju jednak tretman kao i sva ostala lica. Njihova prava i obaveze izjednačavaju se sa licima koja su učinioci krivičnih djela, jer terorizam i jeste krivično djelo propisano zakonom, za koje je predviđena određena kazna. Za njih važi presumpcija nevinosti, pravo na pristup sudu i pošteno suđenje. Polazeći od povezanosti bezbjednosti i ljudskih sloboda, terorizam nastaje potcjenjivanjem ova dva elementa.

Zaključak je sljedeći: potrebno je poštovati ljudska prava i slobode terorista. Sa tim u vezi, potrebno je poštovati i vrhunsko pravo, pravo na život i prava prilikom lišenja slobode. Suženje ovih prava moguće je jedino u za to zakonom predviđenim slučajevima.

Države mogu antiterorističko zakonodavstvo zloupotrijebiti u cilju jačanja organa reda i davanim većih ovlašćenja. Na taj način, građanske slobode ostaju u drugom planu u odnosu na zaštitu javne bezbjednosti koja se može definisati kao „preterana reakcija na terorizam, cenzuru, kriminalizaciju političkih

---

² Ibid, str. 197.

aktivnosti i militarizaciju policije.“³ Neke države napravile su pravnu ravnotežu između poštovanja ljudskih prava i sloboda kada su u pitanju teroristi, a sa druge strane i posebne mjere koje se odnose na njih. Primjeri su: donošenje zakona u slučajevima krize i o prevenciji terorizma. Države koje su se rukovodile ovim zakonom su Velika Britanija u odnosu prema Irskoj i Španija u odnosu prema Baskiji, u smislu vanrednog zakona.⁴ Ova zakonska regulativa ima uporište u filozofskom pravcu neokonzervativizmu. Kombinacija navedenih zakona i neokonzervativizma potiče od istorijski poznatog dvojca – Margaret Tačer i Ronalda Regana. Koliko su oni bili djelotvorni u praksi i koliko su se njima zaista štitila ljudska prava, pokazaće jedan od primjera u nastavku rada.

Prava terorista se moraju poštovati i ne smije postajati diskriminacija u bilo kom pogledu. Pravo na život, sloboda kretanja i sva druga prava i slobode moraju se poštovati, kada se ona odnose na lica koje nemaju predznak terorista. Na državi je da pronađe model pravne regulative u sve prisutnijoj suprotnosti terorističkog i antiterorističkog djelovanja.

Pojedine odredbe iz dokumenata EU i UN

Temeljni dokument u kojem su sadržane odredbe ljudskih prava i sloboda je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, donijeta na zasjedanju Generalne skupštine UN, u Parizu 1948. godine. Iako na samom početku djelovanja UN, Deklaracija je

---

³ Dž. Vajt, *Terorizam*, Aleksandria Press, Beograd, 2004, str. 340.

⁴ Neokonzervativizam – „Inicijative koje počivaju na strategiji pozitivne segregacije obično nose zvučne nazive dok se žrtvi, odnosno, projektovanoj, ispolitizovanoj slici žrtve daje privilegovano mesto pri racionalizaciji tvrde kontrole. Osećanja žrtve postala su opravdanje za sve mere penalne represije.“ D. Garland, *Kultura kontrole: kriminal i socijalni poredak u savremenom društvu*, Oxford University Press, 2002, str. 48.

predstavljala temelj za donošenje svih kasnijih dokumenata sa tematikom zaštite ljudskih prava. Njen značaj najbolje ilustruje rečenica Elenore Ruzvelt – da bi Univerzalna deklaracija mogla biti Magna Carta za čitavo čovječanstvo. Dokument od izuzetnog značaja takođe je i Evropska konvencija o ljudskim pravima koju je donio Savjet Evrope, a koja je potpisana 1950. godine i temeljni je dokument u radu Evropskog suda za ljudska prava. U nastavku ovog poglavlja biće ukazano na samo neka u velikom korpusu ljudskih prava i sloboda.

Pravo na život

Član 2. stav 1. i Protokol br. 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima kaže: pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. „Niko ne može biti namjerno lišen života, sem prilikom izvršenja presude suda, kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna propisana zakonom.“⁵ Ovo pravo može se ograničiti, što po automatizmu predstavlja i pravo na lišenje života, ako je upotreba sile više nego neophodna, a usmjerena je na odbranu lica od nezakonitog nasilja, sprečavanje bjekstva lica koje je lišeno slobode. Za pitanje odnosa terorizma i ljudskih prava interesantna je konstatacija u članu 2, pragraf c, u kojem se navodi: „zakonite mjere koje se preduzimaju radi suzbijanja nereda ili pobune.“⁶ Ko je objekat zaštite? Ako je to svako ljudsko biće, onda šta se smatra ljudskim bićem? Tu su mišljenja različita. Američka konvencija o ljudskim pravima predviđa da se prva zaštita odnosi na period od začeca. Ovaj pojam se različito tumači u zavisnosti kako države definišu abortus. Kako god bilo, „država je dužna, dakle, da uredi svoj državni aparat tako da ovaj efikasno istraži svaki slučaj nasilnog lišenja života,

---

⁵ D. Gomien, *Kratak vodič kroz evropsku konvenciju o ljudskim pravima*, Vijeće Evrope, Strasbourg, 1998, str. 14.

⁶ *Ibid*, str. 14.

te da primijeni krivičnu sankciju u slučaju nezakonitog lišenja života.“⁷ U presudi u slučaju McCann i drugi (v. UK od 27. septembra 1995, serija broj 324, stavovi 146 i 147), Sud je objasnio kako shvata tumačenje člana 2. U predmetnom slučaju Sud je ocijenio da od strane UK postoji kršenje člana 2.“⁸

Zabrana mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja

Veći broj propisa tretira ovu zabranu, što samo govori o njenoj važnosti i važnosti prava i sloboda vezanih za ovu zabranu. Međunarodni pakt, Konvencija UN o pravima djeteta, Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i Povelja Evropske Unije su pravni dokumenti koji tretiraju ovu zabranu. Član 3. Evropske Konvencije o ljudskim pravima kaže „niko neće biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.“⁹ Koliki stepen okrutnosti je potreban da bi se neka radnja mogla podvesti pod ovaj član? „Ne postoji neki opšti standard minimalnog nivoa okrutnosti, te on zavisi od konkretnih okolnosti, trajanja zlostavljanja, fizičkih i psihičkih posljedica, starosne dobi, pola, stanja zdravlja žrtve“.¹⁰ Tri su nivoa zabrane i to: mučenje, nečovječno postupanje i kažnjavanje i ponižavajuće postupanje i kažnjavanje. Licu lišenom slobode država mora obezbijediti sva prava koja mu pripadaju i ne smije

---

⁷ R. Etinski, *Međunarodno javno pravo*, Službeni glasnik, Beograd, 2010, str. 376.

⁸ Više: Ž. Ditertur, *Izvodi iz najznačajnijih odluka međunarodnog suda pravde*, JU Službeni glasnik, Beograd, 2006, str. 35.

⁹ D. Gomien, *Kratak vodič kroz evropsku konvenciju o ljudskim pravima*, Vijeće Evrope, Strasbourg, 1998, str. 17.

¹⁰ R. Etinski, *Međunarodno javno pravo*, Službeni glasnik, Beograd, 2010, str. 378. , preuzeto iz *Kalashnikov v. Russia* (pred. br. 47|095|99), Presuda od 15. jula 2002, pra. 95.

prema njemu primjenjivati bilo koje od metoda mučenja, zlostavljanja ili nečovječnog postupanja. Država ima obavezu da lice koje izdržava kaznu ne trpi više nego što to nalažu objektivne okolnosti izrečene kazne. Evropski sud za ljudska prava bilježi jedan od slučajeva kršenja ljudskih prava u smislu člana 3, i to u slučaju *Irska v. Ujedinjeno Kraljevstvo i Ribitsch v. Austrija*. Ekstradicija se može odbiti ukoliko država koja treba da je izvrši smatra da bi se izručeno lice moglo tretirati kao politički prestupnik u državi koja traži ekstradiciju. Ovo bi za posljedicu moglo imati činjenicu da će se prema ovom licu primjenjivati metode koje su zabranjene ovim dokumentima. Kao primjer može poslužiti slučaj *Soering v. Ujedinjeno Kraljevstvo*.

Zaštita ličnih podataka

Antiterorističko djelovanje u direktnoj je vezi sa sa zaštitom ličnih podataka. Po svojoj profesionalnoj orijentaciji, službe i ustanove koje se bave sprečavanjem kriminalnih djela, između ostalog i terorističkih akata, dužne su djelovati preventivno. To se može jedino postići pribavljanjem podataka, kako onih koji su sadržani u praćenju prepiski i presrijetanju telefonskih poziva, tako ponekad i direktnim miješanjem u zaštitu ličnih podataka. Kako Evropska Konvencija definiše lične podatke? „Pod ličnim podacima se razumijevaju informacije koje se odnose na identifikovanu osobu ili osobu koja može da bude identifikovana, dok se pod automatskom obradom podrazumijeva njihovo sakupljanje, logička ili automatska obrada, promjena, brisanje, vraćanje ili distribucija ovih informacija kada se čini automatizovanim sredstvima.“¹¹ Granica između povrede ovog prava i potrebe prikupljanja podataka radi pravovremene

---

¹¹ R. Etinski, *Međunarodno javno pravo*, Službeni glasnik, Beograd, 2010, str. 383.

antiterorističke aktivnosti je gotovo nevidljiva. Koji je razlog za ovu konstataciju? Kao prvo, sama pomisao da podatke o личности može posjedovati neko drugi, kao i da može imati pristup telefonskim pozivima i prepisci, stvara određenu nesigurnost. Kao drugo, postoji opasnost koja nije neosnovana da se ti podaci, uzeti pod izgovorom bezbjednosti i zaštite, zloupotrijebe. Njihova zloupotreba je i zloupotreba samog čovjeka. Zato je Evropski sud za ljudska prava zauzeo stanovište da prikupljanje informacija koje se tiču pivatnog života nekog lica od strane vlasti i njenih organa, a koja je suprotna pozitivnim propisima predstavlja kršenje člana 8. Evropske konvencije. Važni primjeri iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, a čiji se aplikanti pozivaju na ovo pravo, su: *Klass i drugi v. SR Njemačka* i *Malone v. Ujedinjeno Kraljevstvo*.¹²

Primjeri iz sudske prakse

Smatrajući da je nephodno na primjerima pokazati složenost odnosa između ljudskih prava i terorizma, u nastavku će biti navedeno nekoliko slučajeva iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava.

Slučaj *Brogan vs* Ujedinjeno kraljevstvo Škotske i Sjeverne Irske

T. Brogan, D. Kojl, V. MekFaden i M. Trejsi su državljani Velike Britanije. U jesen 1984. godine bili su lišeni slobode, shodno odjeljku 12. Zakona o sprečavanju terorizma (privremene mjere), a sve zbog osnovane sumnje da su uzeli učesća u vršenju, pripremanju i podsticanju na vršenje terorizma u Sjevernoj Irskoj. Pritvor je mogao trajati 48 časova, a oni

---

¹² Više: D. Gomien, *Kratak vodič kroz evropsku konvenciju o ljudskim pravima*, Vijeće Evrope, Strasbourg, 1998, str. 67-68.

su u pritvoru ostali znatno duže od Zakonom previđenog vremena, i to odlukom državnog sekretara za Sjevernu Irsku. Sva četvorica pritvorenika su ispitivana, ali ni jedan nije bio optužen ili izveden pred sud prije nego što je oslobođen. Nakon puštanja iz pritvora, oni su podnijeli predstavku Evropskom sudu za ljudska prava, smatrajući da im je povrijeđeno pravo garantovano Konvencijom čl. 5, stavovi od 1 do 5 i čl 13. Konvencije. Naknadno su povukli iz svog tužbenog zahtjeva povredu člana 5. stav 2. Potrebno je napomenuti da je Zakon o sprečavanju terorizma donijet kao poseban zakon u cilju suzbijanja terorističkih napada pripadnika IRE u Sjevernoj Irskoj. Njegova primjena bila je pod stalnim nadzorom Parlamenta, kao i posebne komisije formirane od nezavisnih članova.

Podnosioci predstavke naknadno su pokušali da se pozovu na član 5. stav 2. Konvencije, ali je Sud takav zahtjev odbio sa obrazloženjem da bi ponovnim prihvatanjem predstavke u dijelu ovog člana bio pravno izigran mehanizam podnošenja predstavki, što bi u budućem periodu stvorilo pravnu nesigurnost.

Nadalje, podnosioci predstavke su tvrdili da im je povrijeđeno pravo iz člana 5. stav 1 (c) „zbog toga što nisu bili uhapšeni pod sumnjom da su izvršili krivično delo, niti je svrha njihovog hapšenja bila da budu izvedeni pred nadležnu sudsku vlast.“¹³ Sud je ovdje bio saglasan sa odjeljkom 12. Zakona o sprečavanju terorizma, rekavši da se za lišenje slobode u konkretnom slučaju ne zahtijeva umiješanost u izvršenje krivičnog djela, već sumnja umiješanosti u terorističke akte. Sud je smatrao da je pojam terorizam saglasan sa pojmom krivično djelo iz Konvencije. Na kraju, svaki od podnosilaca predstavke bio je ispitivan u roku od nekoliko sati po hapšenju.

---

¹³ http://www.bgcentar.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=608%3Abrogan-protiv-ujedinjenog-kraljevstva&catid=83%3Aopte-&Itemid=78

Što se tiče povrede člana 5. stav 1, Sud je ostao na stanovištu da, bez obzira što lišeni slobode nisu bili izvedeni pred Sud niti optuženi, njihovo hapšenje i zadržavanje u pritvoru ima uporište u činjenici da je na taj način postojala mogućnost da se unaprijedi policijsko djelovanje u konkretnom slučaju i dokažu ili opovrgnu optužbe koje su predstavljale osnov za lišenje slobode. Šesnaest glasova za i samo tri protiv bili su dovoljni da Sud ostane pri stavu da gore navedeni član nije povrijeđen.

Nadalje, Sud je smatrao da je došlo do povrede člana 5. stav 3. Konvencije.¹⁴ Povreda je nastala, jer i pored fleksibilnog tumačenja ovog člana koje je ipak ograničeno u konkretnom slučaju, nisu postojale dovoljno valjane okolnosti da bi kršenje člana 5. stav 3, a u vezi sa članom 5. stav 1 (c) bilo opravdano.

Podnosioci predstavke pozvali su se i na član 5. stav 4, smatrajući da im je pravo zagarantovano ovim članom prekršeno.¹⁵ Sud u slučaju pozivanja lica lišenih slobode na ovaj član, mora brzo razmotriti da li je pritvor nezakonit i, ako jeste, lica pustiti na slobodu. Ovo predstavlja pravni lijek pod nazivom *habeas corpus*. Domaći sudovi u Sjevernoj Irskoj poznaju ovaj pravni lijek, ali su podnosioci predstavke odlučili da ga ne iskoriste i stoga je Sud smatrao da nije došlo do kršenja člana 5 stav 4, jednoglasno.

Ujedinjeno Kraljevstvo je smatralo da nije povrijeđen član 5. stav 5 Konvencije.¹⁶ Država je tvrdila da se lišenje slobode definiše prema domaćem pravu. Vlada nije osporavala da kršenje

---

¹⁴ Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 5 stav 3: Lica lišena slobode po članu 5 stav 1 (c) moraju odmah odmah biti izvedena pred sudiju ili drugog sudskog službenika.

¹⁵ Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 5 stav 4: Lice lišeno slobode ima pravo da pred sudom ospori zakonitost svog lišenja slobode.

¹⁶ Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 5 stav 5, utvrđuje pravo na nadoknadu štete za „svakog ko je bio žrtva hapšenja ili pritvora u suprotnosti sa...članom 5.“

člana 5. stav 3 ne bi dalo za pravo da žrtve zatraže i imaju pravo na obeštećenje kako prije, tako i nakon presude Suda i to pred domaćim sudovima. Sud je smatrao da je došlo do povrede člana 5. stav 3. Koliko je bilo složeno donijeti ovu odluku svjedoči i odnos glasova u korist podnosioca predstavke, prema kojem je trinaest glasova bilo za i sedam protiv.

Sud je smatrao da, pošto nije došlo do povrede člana 5. stav 4, nije potrebno razmatrati dio predstavke koji se odnosi na povredu člana 13. Konvencije.¹⁷

Tadag vs Turska

Slučaj se znasniva na činjenici da je lice oteto 1994. godine od strane policajaca u civilu. Podnosilac predstavke je žena ubijenog. Ona tvrdi da joj je muž otet i ubijen od strane državnih zvaničnika. Supruga je prijavila nestanak svog muža Glavnom javnom tužiocu Suda za bezbjednost, koji se upoznao sa predmetom. Tokom postupka on je tvrdio da njen muž nije otet, te da nije bio u pritvoru. Takođe, saopštio je da je njen muž odgovoran za brojne nezakonite radnje. Nakon ovog stava sudije, žalilac je podnijela još jednu predstavku. Vlada je i dalje nastavila da negira njegovu otmicu i sadržinu predstavke, saopštivši da je lice koje je predmet predstavke promijenilo identitet i pridružilo se PKK (terorističkoj grupi Radnička partija Kurdistana). Za ovu tvrdnju Vlada je relativno lako pribavila dokaze u vidu iskaza svjedoka iz Turske. Ovoj činjenici ide u prilog i iskaz zatvorenika da ga nisu vidjeli u zatvorskoj ustanovi. Oba iskaza iznuđena su na osnovu straha i moguće represije turske vlade.

---

¹⁷ Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 13: Svako kome su povrijeđena prava i slobode predviđena u ovoj Konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira da li su povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

Nije bilo kršenja člana 2. Konvencije koji tretira pravo na život u predmetnom slučaju. Nije bilo svjedoka otmice, kao ni svjedoka da je lice boravilo u pritvorskoj jedinici i lišeno života, pa je postojala samo i isključivo osnovana sumnja da lice koje je predmet predstavke moglo biti oteto i lišeno života od strane lica koja su djelovala u ime Vlade Turske. Odluka je donijeta jednoglasno.

Sud je zaključio da istraga nije sprovedena efikasno, stoga je prekršen član 2. 1 (efikasna istraga). Sud je zaključio sljedeće: „bilo je ozbiljnih nedostataka državnih organa o nestanku supru- ga podnosioca predstavke. Naročito je postojao manjak koordi- nacije između različitih činilaca koji su sudelovali u akciji.“¹⁸ Manjak kordinacije doveo je do činjenice da nisu ispitani svje- doci za koje je podnosilac predstavke tvrdila da su vidjeli njenog muža u pritvoru, te policajci koji su učestvovali u njegovoj otmici. Kako nije sprovedena efikasna i adekvatna istraga, član 2. povrijeđen je u proceduralnom dijelu. Odluka suda bila je jednoglasna.

U skladu sa kršenjem člana 2. prekršen je i član 13. Konvencije, jer je zahtjev za istragom po članu 13. širi od onog određenim članom 2 . Sud je donio odluku sa šest glasova za i jednim protiv. Takođe, došlo je i do kršenja člana 38. stav 1 (a), usljed činjenice da Vlada nije obezbijedila sve neophodne uslove da bi sudstvu pomogla da ustanovi činjenice.

Sud je na kraju donio odluku shodno članu 41. da se podno- siocu predstavke nadoknadi nematerijalna šteta u novčanom iznosu od 14.000 eura, kao i da mu se nadoknade administra- tivni troškovi.

Koliko je složen odnos ljudskih prava i terorizma, ljudskih prava i antiterorističkog djelovanja? Njegova izuzetna složenost ogleda se u činjenicama koje su prisutne u ova dva sudska pos-

---

¹⁸ <http://www.bgcentar.org.rs/images/stories/Datoteke/tekdag%20protiv%20turske.pdf>

tupka, kao i u tome da su „svi ljudi dragocjeni i svima podjednako pripadaju izvjesna ‘neotuđiva’ prava, i zato svako zaslužuje zaštitu od kršenja osnovnih, ljudskih prava“.¹⁹ Pored stalne potrebe balansiranja između antiterorističkog djelovanja i ljudskih prava, što je zadatak subjekata koji se bore protiv pojave terorizma, neophodno je shvatiti jedno: ljudska prava i slobode odnose se na sve i njihov obim treba da bude toliki da uživanjem tih prava pojedinac ne remeti uživanje prava drugih. Ako se zanemari ovaj princip ravnoteže ljudskih prava i sloboda, postoji opasnost da čovječanstvo sklizne u novi, ovog puta „teroristički aparthejd.“

Literatura:

- D. Gomien, *Kratak vodič kroz evropsku konvenciju o ljudskim pravima*, Vijeće Evrope, Strasbourg, 1998.
- D. Gomien, *Kratak vodič kroz evropsku konvenciju o ljudskim pravima*, Vijeće Evrope, Strasbourg, 1998.
- *Evropska konvencija o ljudskim pravima* („Sl. list SCG“ – Međunarodni ugovori, br. 9/2003 i 5/2005).
- R. Etinski, *Međunarodno javno pravo*, Službeni glasnik, Beograd, 2010.
- V. Jončić, *Terorizam i ljudske slobode*, Udruženje za međunarodno krivično pravo Beograd, Tara 2010.
- Ž. Diterur, *Izvodi iz najznačajnijih odluka međunarodnog suda pravde*, JU Službeni glasnik, Beograd, 2006.

---

¹⁹ Č. V. Kegli JR, J. R. Vitkof, *Svetska politika trend i transformacija*, Centar za studije Jugoistočne Evrope, FPN Beograd, Diplomatska akademija Ministarstva vanjskih poslova Srbije i Crne Gore, Beograd, 2006, str. 385.

- Č. V. Kegli JR, J. R. Vitkof, *Svetska politika trend i transsformacija*, Centar za studije Jugoistočne Evrope, FPN Beograd, Diplomatska akademija Ministarstva vanjskih poslova Srbije i Crne Gore, Beograd, 2006.

- Dž. Vajt, *Terorizam*, Aleksandria Press, Beograd, 2004.

- http://www.bgcentar.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=608%3Abrogan-protiv-ujedinjenog-kraljevstva&catid=83%3Aopte&Itemid=78

- <http://www.bgcentar.org.rs/images/stories/Datoteke/tekdag%20protiv%20turske.pdf>